

Засновники Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор О. Онищенко, академік НАН України. *Редакційна колегія* В. Горвий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту), Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна. *Бюлетень підготували* В. Бондаренко, С. Горова, Н. Тарасенко, А. Потіха. *Адреса редакції:* НБУВ, пр-т 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044)524-25-48, (044)525-61-03. E-mail: siaz@pochta.ru, www.nbu.gov.ua/siaz.html. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

**Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru**

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

**№ 3
(14 січня 2010 р.)**

ЗМІСТ:

У ЦЕНТРИ УВАГИ	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС	5
АКТУАЛЬНА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ.....	19
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА	20
ВИКОНАВЧА ВЛАДА	23
ПОЛІТИКА	28
ЕКОНОМІКА.....	33

КИЇВ 2010

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Президент наголошує на необхідності забезпечення демократичної процедури проведення голосування в день виборів Президента України

Про це В. Ющенко заявив виступаючи на нараді з головами обласних державних адміністрацій за участю керівників правоохоронних органів та під час прес-конференції в Українському домі.

«Нам треба забезпечити демократичну процедуру проведення голосування в день виборів Президента України і захист об'єктивних чесних результатів цього голосування. Нам треба все зробити, щоб не допустити зловживання, фальсифікації, безпорядків у день виборів», – поставив Президент найперше завдання для учасників наради з головами обласних державних адміністрацій.

У цілому, за оцінкою Президента, виборча кампанія пройшла більш толерантно як на суспільному, так і на політичному рівні, поінформованість виборців зросла. «Через свободу слова, через вільного журналіста, через демократію, через суспільний діалог, який ми вели п'ять останніх років, очевидно, ми стали іншими. Немає тієї політичної полярності... це явна ознака того, що суспільство стало набагато більш толерантним», – констатував Президент.

Водночас він відзначив, що загрози результатам виборів є не меншими, ніж у 2004 р.

В. Ющенко назвав три проблемні питання проведення виборів. Насамперед йдеться про чинний закон про вибори, який містить низку неконституційних норм і відкриває можливості для фальсифікацій виборів. «Закон, прийнятий раніше і оскаржений Конституційним Судом, залишається в тій самій редакції без змін. А це – підґрунтя для того, щоб через війну судів дискредитувати українські вибори на багатьох-багатьох ділянках», – прокоментував Президент.

«Внесення змін та доповнень відповідно до рекомендацій КС мало стати головним завданням Прем'єр-міністра України як лідера більшості. До сьогодні вимога КС не виконана. Тому, очевидно, в правовому тлумаченні в нас є велика проблема, починаючи з теми формування комісій, списку, голосування на дому», – сказав він.

У цьому контексті глава держави закликав Прем'єр-міністра виконати зобов'язання, яке лежить на ній як на керівнику парламентської більшості, і внести зміни та доповнення до виборчого законодавства відповідно до рекомендацій КС. «Це компетенція Прем'єр-міністра. І очевидно, було б непогано, якби тут проявив солідарність і опозиційний блок політичних сил на чолі з Партією регіонів», – сказав В. Ющенко.

Глава держави нагадав, що видав указ, яким доручив центральним органам виконавчої влади, місцевим державним адміністраціям належно підготуватися до проведення виборів і забезпечити їх чесність та прозорість, захист результатів.

Очікується, що в неділю спостерігати за виборами будуть майже 3 тис. спостерігачів. Відтак Президент закликав максимально сприяти їхній роботі, а також роботі представників засобів масової інформації. У цьому контексті Президент назвав «жовтою карткою» для демократичності виборчого процесу відмову Центральної виборчої комісії в реєстрації офіційних спостерігачів від Грузії.

Говорячи про потенційні загрози виборчого процесу, Президент вказав на передбачене чинним законодавством формування списків виборців. Через брак фінансування створення електронного реєстру виборців провалене. Зміни до списку можна вносити у день голосування, що розглядається експертами як один з основних каналів можливої фальсифікації виборів. «Завдяки відсутності роботи уряду з даного питання маємо недосконалий механізм включення виборців до списку в день виборів дільничною комісією... Ми маємо недосконалу правову основу, і за цим стоїть позиція партії більшості в парламенті...», – констатував Президент. За його оцінкою, ці вибори за викликами не поступаються минулим виборам 2004 р. і відбуваються в ще більшому правому хаосі.

В. Ющенко з жалем констатував, що ЦВК не надала якісного роз'яснення положень Закону в цій частині, а навпаки, своїм рішенням створила ще більші можливості для зловживань, додала ще більше хаосу. Особливо це стосується голосування «на дому».

«Ми повинні зробити все належне, щоб голосування “на дому” супроводжувалося спостерігачами, скільки треба, стільки повинно бути спостерігачів, членів комісій, представників правоохоронних органів», – закликав Президент.

В. Ющенко також критично оцінив рівень фінансування виборів. Він поставив вимогу до Кабінету Міністрів та Центральної виборчої комісії: до дня виборів гроші мають бути на рахунках окружних виборчих комісій і має бути оплачена робота всіх членів виборчих комісій. Президент попередив, що поінформований про плани зриву виборів на окремих територіях з цих причин і авторів таких спроб.

«Практично на вас лежатиме відповідальність за організацію голосування», – попередив Президент представників місцевої влади і правоохоронних та інших відомств, запрошених на нараду.

В. Ющенко поставив завдання сприяти роботі виборчих комісій. Йдеться про надання приміщення для голосування, їх обладнання, забезпечення транспортом, зв'язком, інвентарем, оргтехнікою; забезпечення життєдіяльності та роботи соціальних інфраструктур на місцях тощо. З урахуванням погодних умов Президент звернувся з проханням поставити під особливий контроль транспортне забезпечення, розчищення доріг, наявність світла. Контролеві також підлягає належна робота закладів охорони здоров'я, особливо надання швидкої медичної допомоги.

Глава держави також звернув увагу на необхідність забезпечення

правопорядку. На жаль, міністр внутрішніх справ займається політичною роботою і йому немає коли відповідати за ввірену ділянку роботи. Для нього важливіша агітація, ніж функція», – констатував Президент. В. Ющенко поставив завдання правоохоронним органам забезпечити на місцях охорону приміщень для голосування, виборчих бюлетенів та іншої документації, супроводження членів комісії при транспортуванні протоколів про результати голосування. «Предмет особливої уваги – забезпечення загального правопорядку і недопущення різного роду провокацій. Крім того, правоохоронні органи повинні зробити все належне для гарантування чесності виборів і результатів голосування. Має бути унеможливлено будь-який спосіб підкупу виборців», – сказав Президент. В. Ющенко нагадав, що Кримінальний кодекс передбачає суворе покарання для фальсифікаторів і повинен виконуватися. «Влада повинна швидко та оперативно реагувати на будь-який прояв здійснення фальсифікацій чи незаконності виборів», – попередив глава держави.

В. Ющенко також відзначив момент відповідальності керівників судових органів. У судах має бути організовано чергування в день виборів і в дні встановлення результатів виборів.

Глава держави особливо підкреслив важливість журналістської місії в темі забезпечення чесних та незалежних виборів. На його переконання, саме ЗМІ та спостерігачі (зокрема міжнародні) можуть забезпечити неупередженість виборчого процесу. «Я звернувся до європейських організацій щодо збільшення контингенту міжнародних спостерігачів, і я вдячний європейським інституціям за те, що вони відгукнулися», – додав В. Ющенко.

«Під вашим пильним оком має забезпечуватися весь процес виборів та підрахунок голосів. Я дав доручення правоохоронним органам максимально співпрацювати з вами, незважаючи на те, що міністр внутрішніх справ сьогодні у нас став партійним агітатором», – сказав Президент, звертаючись до журналістів (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 13.01).*

Сьогодні, 14 січня, презентовано національну доповідь про соціально-економічний розвиток України

Доповідь, представлена Прем'єр-міністром Ю. Тимошенко, була розроблена урядом спільно з Національною академією наук України.

«Я замовила в НАН спеціальну оцінку соціально-економічного стану України і те, з чого треба починати. Це національна доповідь. Це фундаментальна праця, яка дає оцінку і намічає основні ознаки тих дій, з яких ми повинні починати», – сказала Ю. Тимошенко.

На основі доповіді було сформовано п'ять пріоритетів, якими, за словами Ю. Тимошенко, вона керуватиметься, якщо стане Президентом України:

- 1) за п'ять років ввести Україну до 30-ти країн за індексом розвитку (наразі на 85-му місці);
- 2) повна енергетична незалежність за п'ять років;
- 3) за п'ять років найсучасніша в Європі система медицини;
- 4) за п'ять років до кінця президентського терміну Україна буде членом ЄС (до 2015 р.), до кінця 2010 р. Україна матиме угоду про асоціацію з ЄС і зону вільної торгівлі;
- 5) ліквідація системи влади, за якої олігархи відіграють ключову роль. За словами Ю. Тимошенко, це головний пріоритет, на якому все ґрунтуватиметься. «Цей пріоритет головний. Головне – це прибрати олігархів раз і назавжди», – підсумувала Прем'єр (*Proua.com* (<http://www.proua.com>)). – 2010. –14.01).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

А. Потіха, наук. співроб.

Завершальний етап підготовки до виборів Президента України

Виборча кампанія вийшла на завершальний етап. Як повідомляють ЗМІ, ЦВК вдалося своєчасно сформувати всі 225 окружні виборчі комісії.

Центральна виборча комісія також затвердила витрати на 2010 р. на фінансування організації та підготовку президентських виборів. Згідно з рішенням ЦВК, на організацію та підготовку президентських виборів 17 січня 2010 р. витрати ЦВК затверджені в сумі 22,646 млн грн, окружних виборчих комісій – 20,057 млн грн, дільничних виборчих комісій – 462,268 млн грн. Крім того, ЦВК затвердила витрати на проведення повторного голосування у сумі 458,8 млн грн.

Як відомо, Кабінет Міністрів доручив Міністерству фінансів забезпечити в січні – лютому 2010 р. фінансування заходів щодо підготовки й проведення виборів Президента у сумі 969,6 млн грн. Кабмін доручив Мінфіну врахувати при цьому пропозиції Центральної виборчої комісії.

9 січня закінчився термін подання до Центрвиборчкому звернень щодо реєстрації іноземних спостерігачів на виборах Президента України. ЦВК зареєстрував спостерігачів за зверненням посольств Республіки Польща в Україні, Казахстану, Канади, Російської Федерації, Литви, Норвегії та Франції. Крім того, ЦВК зареєстрував 15 спостерігачів від Національного демократичного Інституту міжнародних відносин, 329 – від ОБСЄ, 3 – від «Організації за демократичний і економічний розвиток ГУАМ», 32 – від Парламентської асамблеї НАТО, 19 – від європейської мережі організацій зі спостереження за виборами ЕНЕМО, 46 – від Українського конгресового комітету Америки, 21 – від Світового конгресу

українців, 86 – від Канадсько-української фундації, 246 – від автономної некомерційної організації «Міжнародна організація зі спостереження за виборами «CIS – ЕМО», 11 – від Міжнародного республіканського інституту, 138 – від Парламентської асамблеї ОБСЄ та 48 – від Парламентської асамблеї Ради Європи.

Загалом станом на 9 січня 2010 р. ЦВК зареєстрував 256 спостерігачів від іноземних держав та 2432 – від міжнародних організацій.

За інформацією ЗМІ, Міністерство закордонних справ України забезпечило всі умови для голосування українців за кордоном на президентських виборах 17 січня 2010 р. Про це на підсумковій прес-конференції повідомив міністр закордонних справ П. Порошенко. Він підкреслив: «МЗС України не підтримує жодного з кандидатів у Президенти, але ми робимо все можливе, щоб забезпечити виборчий процес».

П. Порошенко відзначив, що в органи зовнішньополітичного відомства ні від одного з кандидатів у Президенти не надходили скарги щодо підготовки виборчого процесу. Він запевнив, що МЗС працює в постійній співпраці з ЦВК. «МЗС забезпечить волевиявлення українських громадян за межами України належним чином», – підкреслив міністр.

Як відзначив голова ЦВК В. Шаповал, загроза зриву виборів через відсутність грошей усунена, але залишаються виклики, пов'язані із законодавством. «Деякі експерти стверджують, що Україну чекають непередбачувані рішення судів про відміну якщо не самих виборів, то, можливо, їх результатів», – заявив В. Шаповал.

«Всі ми боїмося певних повторень, коли будуть під гаслами верховенства права прийматися практично незаконні рішення», – додав він. «Хто може ухвалювати такі рішення? Я не виключаю, що хтось може підштовхувати до цього суди. Зокрема, Вищий адміністративний, який, власне, і уповноважений розглядати суперечки на предмет законності підведення результатів виборів ЦВК».

За п'ять минулих років вітчизняна виборча система не зазнала істотних змін, і це, на думку багатьох експертів, залишає можливість фальсифікувати результати народного волевиявлення. Крім того, недосконале чинне законодавство може спричинити значні проблеми в роботі як ЦВК, так й інших виборчих дільниць, що спричинить непорозуміння і масове невдоволення учасників виборчого процесу. Але ніхто вже вносити зміни до виборчого законодавства не буде.

Незважаючи на довгу епопею з ухваленням нової редакції Закону «Про вибори Президента України», парламенту так і не вдалося вдосконалити виборче законодавство. Поправки до закону, ініційовані фракціями БЮТ і ПР, були прийняті в липні 2009 р., але Президент відмовився ставити на них свій підпис. У серпні депутатська більшість повторно підтримала документ, і він набрав чинності. Але 19 жовтня Конституційний Суд визнав його таким, що не відповідає Основному закону. Нова спроба внести поправки у виборче законодавство, вже з урахуванням побажань глави держави, була зроблена 2 грудня. Проте тоді не

набралося достатньої кількості голосів, щоб прийняти хоча б одну з численних пропозицій В. Ющенко.

Головне, на що звертають увагу експерти в чинному законі про вибори глави держави, – це можливість вносити в день голосування зміни в списки виборців рішенням більшості членів виборчого, що збереглася. Враховуючи прогнози про кількість можливих помилок у базі даних, таким чином цілком можна сфальсифікувати результати на окремих ділянках на користь того або іншого кандидата.

Крім того, незважаючи на рішення КС і побажання Президента, парламент так і не розробив процедури голосування для українців, що перебувають за кордоном, але не на консульському обліку. Таким чином, сотні тисяч наших співвітчизників, можливо, не зможуть взяти участь у виборах.

За словами експертів, залишається колишнім і механізм опротестовування порушень, зафіксованих у день голосування. Суб'єкти виборчого процесу мають всього два дні (включаючи день голосування) для збору доказів порушень і відповідного оформлення їх у заяві, направленій до суду. Для того щоб зібрати доказову базу порушень, такий термін дуже малий.

Спостерігачі ОБСЄ вже відзначили випадки підкупу виборців під час передвиборної кампанії в Україні. Про це йдеться у звіті моніторингової місії Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ. Зокрема, йдеться про «роздачу сертифікатів на володіння землею, а також надання безкоштовних послуг різного роду з метою залучення виборців на бік того або іншого кандидата». Крім того, у звіті БДІПЛ міститься інформація про скарги на такі порушення: кошти на підготовку виборів на місцях на 2009 р. виділені із запізненням на два місяці; не визначена чітка процедура реєстрації виборців у день виборів; не визначена процедура реєстрації українських громадян, які голосуватимуть за межами України і не стоять на обліку в українських посольствах і консульствах; деякі кандидати, що обіймають офіційні посади і мають доступ до бюджетних коштів, імовірно суміщають свою офіційну роботу з проведенням власних передвиборних кампаній за рахунок платників податків; деякі кандидати намагаються чинити тиск на українські ЗМІ; тиск здійснюється в результаті угод, досягнутих, можливо, між тим або іншим кандидатом і керівництвом телеканалу; в грудні закінчилися повноваження глави Вищого адмінсуду України (цей суд розглядає різні скарги, що стосуються процесу виборів). Як відомо, Прем'єр Ю. Тимошенко бере участь в церемоніях вручення актів землекористування громадянам. Голова місії спостерігачів Х. Тальявіні заявила: «Ті кандидати, які перебувають на офіційних постах, іноді переходять дозволену законом межу. Вони можуть поїхати на офіційний захід, а другу половину дня присвятити своїй передвиборній кампанії. Ми це спостерігаємо за всіма кандидатами на офіційних посадах», – зазначила вона.

Голова правління Комітету виборців України О. Черненко також критично оцінює виборчий процес. На його думку, говорити про серйозні порушення

законодавства не доводиться. Їх просто немає. Проте подекуди порушуються умови агітації, ведеться агітація з використанням службового становища, з використанням підкупу виборців, але йдеться не про грошовий підкуп виборців, а про подарунки і пайки.

Під час новорічних свят практично всі кандидати надавали виборцям, підприємствам, установам, лікарням добродійну допомогу. «Звичайно, все це можна потрактувати як підкуп виборців, але це не є чимось особливим, і сказати, що це серйозно вплине на результат виборів, поки важко», – зазначив О. Черненко.

За його словами, проблемою цих виборів є не порушення законодавства, а, власне, саме законодавство. Зміни у виборчому законодавстві, пов'язані з голосуванням за місцем перебування виборця і з внесенням змін в списки виборців безпосередньо в день виборів, були закладені ще під час ухвалення Закону «Про вибори Президента України». Що стосується історії з рішенням ЦВК про голосування вдома, тут проблема не стільки у ЦВК, скільки в прийнятому законі, у тому числі і Блоком Юлії Тимошенко. У законі чітко сказано: для того щоб виборець проголосував за місцем перебування, достатньо написати тільки заяву – так як це було на всіх попередніх виборах, окрім останніх парламентських і місцевих», – підкреслив О. Черненко.

На його думку, ця норма була механізмом фальсифікацій. Тому на виборах 2006–2007 рр. була введена інша норма: окрім особистої заяви виборець повинен був подати документ, що підтверджував необхідність голосування вдома: довідку від лікаря, довідку про інвалідність і т. д. Це спрацювало, і під час минулих парламентських і місцевих виборів ми не бачили значних фальсифікацій під час голосування вдома.

Тепер під час змін до законодавства про вибори Президента експерти відзначали, що цю норму потрібно змінити і ввести додатковий документ, а включення в списки в день голосування взагалі відмінити, але це не було враховано, і даний закон прийняли.

Як відзначають експерти, ЦВК діяла в рамках закону щодо голосування вдома. Звернення Ю. Тимошенко до суду було безрезультативним.

Отже, проблема голосування вдома залишається. «Дійсно, це буде важелем для фальсифікацій. Фіксованої межі щодо голосування вдома немає. Є загальноприйнята норма: на всіх виборах є люди немолоді, люди хворі користуються цією статтею закону. Таких від 1–2 %, до 5 %, але це максимум. Звичайно, не більше 3 %. А якщо вже більше, тут можна шукати певні маніпуляції і зловживання», – застерігає О. Черненко.

Він також вказує на політичну складову в діяльності ЦВК. «Наші прогнози виправдалися: ЦВК поляризувався. Ми чітко бачимо: більшість, 8 осіб з 15, які ухвалюють рішення, вигідні кандидату В. Януковичу. Спочатку про це попереджала Ю. Тимошенко, але її побоювання здавалися безпідставними. Проте сам факт, що більшістю Комісії ухвалюється таке рішення, доводить, що відбулася

поляризація», – вважає голова правління Комітету виборців України.

Як відзначають експерти, перший післяноворічний тиждень ознаменувався взаємними спробами Президента і Прем'єр-міністра звинуватити один одного в підготовці масових фальсифікацій на президентських виборах. Зокрема, 4 січня В. Ющенко повідомив про підготовку масштабного проекту фальсифікації виборів під кодовою назвою «Річка». За його словами, це одна політична сила, яка не потрапляє в другий тур, проте не Партія регіонів – «їх представник потрапляє в другий тур без фальсифікацій».

За словами В. Ющенко, план «Річка» передбачає фальсифікацію двох мільйонів голосів, тому що ситуація у Ю. Тимошенко сумна – її рейтинг нібито опустився на третє місце. Про те, хто в такому разі вийшов на друге місце, В. Ющенко не сказав. Щоб не бути голослівним, гарант доручив СБУ перевірити його інформацію.

Експерти відзначають, що момент для заяви Президент підібрав досить вдало – аже з 2 січня заборонено публікувати дані соціопитувань, і довести неправоту гаранта цифрами рейтингів вже не вийде. Проте політологи бачать у заявах Президента лише одне значення – підготувати ґрунт для післявиборних звинувачень Ю. Тимошенко у фальсифікаціях проти нього. «Це стандартна практика всіх аутсайдерів на виборах – заявляти, що в мене було багато голосів, але їх у мене вкрали. А фаворити президентської кампанії зрозумілі і без жодних рейтингів», – пояснює директор соціологічної служби «український барометр» В. Небоженко.

Що стосується звернення Президента до СБУ з цього приводу, то існують великі сумніви в його результативності. «Для всіх силових структур зараз найкращий вихід – «сховатися за закон», тобто діяти винятково в правовому полі, щоб не потрапити під роздачу переможця президентських виборів», – вважає директор Інституту глобальних стратегій В. Карасьов.

Значно більший резонанс викликав ультиматум Прем'єр-міністра, висунутий Центровборчкомом щодо голосування вдома. Ультиматум Ю. Тимошенко такий – або Комісія відміняє своє рішення, або Ю. Тимошенко йде на крайні заходи, аж до скликання позачергової сесії парламенту або якогось «звернення до громадськості». «Жартів тут не буде», – попередила Ю. Тимошенко ЦВК.

Але незважаючи на бажання зберегти законність виборів, правова слабкість позицій Ю. Тимошенко в даному питанні очевидна. Тому і результат відомий. Таким чином, якщо до 17 січня ситуація з голосуванням вдома не буде врегульована, то кандидат, охочий «корегувати» результати народного волевиявлення на свою користь, одержить для цього додатковий інструмент. В той же час хвилі фальсифікацій, що захлснула країну в 2004 р., чекати не варто.

23 грудня Громадянська мережа ОПОРА презентувала свій звіт (за грудень) за результатами всеукраїнської кампанії громадського спостереження за президентськими виборами-2010. Під час заходу доповідачі оперували інформацією, зібраною 74 незалежними довготерміновими спостерігачами

Громадянської мережі ОПОРА, які слідкують за перебігом виборчого процесу у 225 округах.

За словами координатора мережі Ю. Лісовського, утворення виборчих дільниць супроводжувалося порушенням чинного виборчого законодавства переважно через недобросовісне виконання своїх обов'язків органами місцевого самоврядування. Майже 10 % органів місцевого самоврядування здійснили подання до окружних виборчих комісій в останні дні відведеного терміну, що не дало можливості останнім перевірити точність цих даних.

Спостерігачі наголошують, що в поданнях часто були помилки та невідповідності, зокрема в частині визначення меж виборчих дільниць, кількості виборців на кожній дільниці, переліку будинків, визначення місцезнаходження ДВК тощо. Зафіксовані випадки, коли подання були внесені після визначених законом строків щодо утворення виборчих дільниць (тобто, після 9 грудня), зокрема порушення виявлено у АР Крим, Одеській, Сумській та Черкаській областях.

За оцінкою громадських спостерігачів, окружні виборчі комісії працюють відповідно до календарного плану підготовки до виборів ЦВК та чинного законодавства. Утім, існує ряд проблем, які перешкоджають ефективно працювати членам комісії, серед них: недостатнє матеріально-технічне забезпечення, низький рівень правової освіти та мотивації роботи, пасивна участь членів ОВК під час обговорення та прийняття рішень, формальний підбір кадрів штабами.

Спостереження за проведенням виборів на пост Президента також включає моніторинг роботи органів ведення Державного реєстру виборців (ОВР). Проте виявилось, що значна частина працівників ОВР не в повній мірі знає чинне законодавство щодо прав громадян та журналістів на доступ до інформації. Працівники інколи відмовляють надавати інформацію щодо кількості звернень громадян, що на їхню думку є розголошенням персональних даних. Попри те, в роботі ОВР спостерігачі відзначили позитивні ініціативи. Зокрема, в Чернівцях, зважаючи на перевантаженість роботою над виправленнями неточностей у Реєстрі та недостатнє матеріально-технічне забезпечення, ОВР продовжив прийом громадян до 24:00.

У свою чергу керівник виборчих програм ГМ ОПОРА О. Айвазовська охарактеризувала виборчу кампанію у грудні як вільну та конкурентну, адже всі кандидати мали рівний та безперешкодний доступ до засобів масової інформації та електорату. Водночас агітаційна кампанія за цей період позначилася переходом від непрямого спілкування з виборцем (через біл-борди, рекламу в ЗМІ, розповсюдження агітаційних газет, брошур та інших агітматеріалів) до налагодження безпосередніх контактів з виборцями. Зокрема, Ю. Тимошенко та В. Янукович почали використовувати традиційну західну технологію – кампанії «від дверей до дверей». Крім того, всі кандидати в Президенти проводять зустрічі з виборцями.

Проте, як зазначила О. Айвазовська, «кампанії перейшли межу від

позитивно-рекламної, ключові повідомлення якої направлені на презентацію в найкращому світлі свого кандидата, до негативно-викривальної, метою якої є зниження рейтингу конкурентів». Спостерігачі Громадянської мережі ОПОРА зафіксували випадки нищення білбордів кандидатів В. Ющенко та Ю. Тимошенко на Сході України, замовні статті образливого характеру («Юлино братство: застав дуру Богу молитися», газета «Регион Донбасс») та інші агітаційні матеріали, які принижують гідність конкурентів у виборчих перегонах.

Спостерігачі ГМ ОПОРА продовжують виявляти спроби впливу та залякування виборців. Крім оприлюдненої інформації у першому звіті організації, що стосувалася порушень у трудових колективах підприємств, почастишали випадки насильного залучення до масових заходів кандидатів студентства. Так, під час візиту В. Януковича до Херсона курсантів місцевого морехідного училища зняли з останніх пар та направили на мітинг зі словами: «Хто не з'явиться, той на іспит може теж не приходити». На цей самий мітинг привели і студентів Херсонського державного університету.

Окрім цього, протягом місяця кандидати активно розповсюджували подарунки, товари та послуги, організовували точки продажу речей за заниженими цінами, що супроводжувалося закликами голосувати за того чи іншого кандидата. Згідно з чинним виборчим законодавством такі дії можуть розцінювати як підкуп виборців.

Тим часом, як повідомляють ЗМІ, Партія регіонів «застовпила» всі центральні площі Києва. Київська організація Партії регіонів подала заявку на проведення масових акцій на всіх головних площах Києва в період з 17 січня до 20 лютого.

За словами представника Партії регіонів, масові акції в Києві з 17 січня до 20 лютого були попередньо заплановані і є частиною загальної програми, про яку керівництво Партії регіонів і, зокрема, В. Янукович уже неодноразово заявляли.

Як відзначив представник штабу, йдеться про захист результатів виборів, щоб не допустити їх фальсифікацій. «Для цього вживаються різні заходи, у тому числі юридично-правові, а також організаційно-масові», – заявив він.

Представник «регіоналів» при цьому нагадав, що В. Янукович раніше заявляв про те, що готова програма під назвою «Антимайдан». «При необхідності, якщо будуть виявлені фальсифікації, Партія регіонів зможе зібрати в центральній частині Києва, а також в інших містах своїх прихильників, які в різних формах, зокрема проведенням мітингів, роздачею листівок будуть ці результати виборів захищати», – зазначив «регіонал».

За словами представників Партії регіонів, не обов'язково, що ці акції почнуться після 17 січня. Якщо вибори відбудуться чесно, фальсифікацій виборів не буде виявлено, і В. Янукович буде отримувати впевнену перемогу, то, звичайно, просто збирати людей сенсу не буде. Але, на думку «регіоналів», у будь-якому випадку необхідно відсвяткувати перемогу. Звичайно, такі заходи будуть проведені. Тому і були подані ці заявки.

За словами експертів, це тема, скоріше, для психологів. Адже в Партії регіонів є так званий «комплекс Майдану» – багато хто з них дотепер упевнені, що В. Янукович тоді виграв, але через Майдан цей виграш у нього відібрали.

Очевидно, що решта кандидатів, які виграють або перший, або потім другий тур, вдадуться до таких методів, як пікети, мітинги, демонстрації. Хто перший виведе своїх людей на ці ключові місця, той не дасть зайняти це місце іншим.

На думку експертів, у цих умовах масового мирного протесту вже не буде. Тих, хто буде готовий вийти або за гроші, або за свого лідера, буде не так багато. А чим менша кількість, тим більша загроза радикалізації. Якщо 3 млн осіб зібралися і співають пісні – їм нічого не зробиш. Але якщо 10 тис. чоловік перекриють дорогу, то ще 20 тис. цю дорогу розблокують.

Перемогу просто так ніхто не віддасть, тому події можуть розвиватися за радикальним сценарієм. Багато в чому це залежатиме від того, яким буде розрив між першим і другим місцем у другому турі. Якщо розрив виявиться невеликим, будуть застосовані всі можливі методи, у тому числі і вуличні. І це теж дуже небезпечно.

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб

С. Тігіпка – кандидат другого ешелону, що прагне стати фаворитом

Фінал президентської кампанії позначився перенесенням головної інтриги перегонів від питання, хто з кандидатів потрапить до другого туру виборів, яке отримало фактично однозначну відповідь з огляду на істотну перевагу двох фаворитів, у площину визначення найімовірнішого володаря третього місця. Прогнози щодо цього стали характерною ознакою безлічі соціологічних досліджень, які виводять на третє місце в рейтингу то В. Ющенко, то А. Яценюка, то С. Тігіпка і навіть В. Литвина. Як наголошують провідні експерти з соціології, така різноманітність рейтингів пояснюється тим, що більшість досліджень проводяться на замовлення основних кандидатів у Президенти з метою сформуванню суспільну думку, переконати в «потенціалі», у можливості бути «прохідним». Таким чином, можна констатувати, що соціологія на президентських виборах-2010 активно використовується як політтехнологія.

При цьому характерною рисою цієї виборчої кампанії є публікація даних маловідомих, а то й зовсім невідомих або віртуальних компаній, по кількості яких президентська кампанія-2009–2010 встановила рекорд. Крім того, вперше в історії українських виборів вимірюванням рейтингів українських кандидатів зайнялися одночасно і російські (ВЦИОМ), і американські (IFES) компанії. Така активність іноземних компаній дає можливість використовувати відомі міжнародні бренди штабами кандидатів для легалізації результатів власних «замовлених досліджень».

У результаті з'ясувати об'єктивну картину щодо рейтингів кандидатів у Президенти України дуже важко.

Попри це, більшість експертів останнім часом найімовірнішим претендентом на третє місце схильні вважати відомого банкіра, экс-главу НБУ С. Тігіпка. На початку президентських перегонів його шанси на успіх оцінювалися переважно як мінімальні, проте, завдяки ефективно побудованій передвиборній кампанії, істотно підвищилися. Варто зазначити, що цей кандидат «кинувся у вічі» потенційним виборцям ще наприкінці літа завдяки своїй рекламі, у першу чергу – білбордам, з яких він заявляв, що «Країні потрібен сильний лідер» і пропонував прочитати свою книгу «Україна: Проект розвитку», у якій С. Тігіпка виклав своє бачення розвитку країни. На думку директора Донецького інформаційно-аналітичного центру Є. Копатька, у нинішній президентській кампанії значення зовнішньої реклами, у тому числі білбордів, дуже зросло: «Вона привертає суспільну увагу і примушує обговорювати кандидатів. Проте особливість білбордів у тому, що інформація на них повинна бути зрозумілою і доступною виборцю». Саме таким критеріям, як вважає директор PR-групи Polittech Т. Березовець, у цій виборчій кампанії відповідають білборди С. Тігіпка, які є найбільш ефектними – вони зроблені якісно і наповнені смыслом. Вдалою експерт також вважає телевізійну рекламу С. Тігіпка, де він говорить про сильну країну на фоні заводів, полів, дамби, злітаючого літака. Такої ж думки дотримується і керівник корпорації стратегічного консалтингу «Гардаріка» К. Матвієнко. «Сьогодні у С. Тігіпка найцікавіший ролик. Він представляє себе як енергійну, яскраву, цікаву людину на фоні працюючих виробництв», – вважає К. Матвієнко.

У цілому Т. Березовець поставив кампанію С. Тігіпка на третє місце серед найбільш вдалих і найнесподіваніших після кампаній В. Януковича і Ю. Тимошенко. Він відзначив, зокрема, попадання кандидата «в яблучко» з ідеєю про сильного Президента – сильну країну.

Політтехнолог Д. Фіщенко назвав кампанію С.Тігіпка зваженою і найбільш вдалою, яка дасть результат «якщо не зараз, то на майбутніх парламентських виборах». Це дасть можливість, по-перше, розвивати свій персональний бренд, по-друге, власний політичний проект, з яким уже найближчим часом доведеться брати участь у місцевих та парламентських виборах. Крім того, висока позиція в загальному заліку дає підстави розраховувати на високу посаду в майбутній системі влади в обмін на лояльність власного електорату.

Завдяки використанню всього асортименту стандартних каналів комунікацій – телероликів, зовнішньої реклами, систематичної присутності на сторінках українських ЗМІ і в телевізійних студіях рейтинг С. Тігіпка до фіналу президентської кампанії істотно зріс. Якщо на її старті підтримка цього кандидата потенційними виборцями не перевищувала 1 %, то за останніми рейтингами, оприлюдненими провідними українськими, а також деякими закордонними соціологічними службами, він уже випередив А. Яценюка і В. Ющенка і потроху наздоганяє Ю. Тимошенко, яка є в рейтингу другою.

Крім ефективної політичної реклами фактором підвищення рейтингу С. Тігіпка, на думку експертів, стала досить тривала перерва в його політичній діяльності, що зумовило фактичну відсутність аргументів для критики С. Тігіпка з боку інших учасників передвиборної кампанії. До того ж фаворити перегонів, зосередившись на критиці один одного та діючого Президента, дали шанс С. Тігіпку сформувавши виключно позитивний імідж, підкріплений також переважно доброзичливою рекламою, що не містить звинувачень у бік будь-кого з суперників.

За результатами щомісячного дослідження “Омнібус”, проведеного компанією TNS в Україні, у грудні рейтинг кандидата в Президенти С. Тігіпка значно підвищився (на 2,6 %) і сягнув 5,6 %. Також приріст рейтингу відбувся у Ю. Тимошенко (на 1,2 %), А. Гриценка (на 0,5 %) і незначно у В. Ющенка (на 0,4 %), В. Литвина (на 0,2 %), О. Тягнибока (на 0,2 %). Водночас, за даними компанії, у грудні на 1 % впав рейтинг В. Януковича та на 0,5 % А. Яценюка.

Отже, згідно з дослідженням, у першому турі президентських виборів за В. Януковича готові проголосувати 26,3 % опитаних, за Ю. Тимошенко – 18,6 %. На третьому місці – С. Тігіпка (5,6 %), на четвертому – В. Ющенко (4,2 %). За А. Яценюка готові проголосувати 4,1 % опитаних, за В. Литвина – 3,1 %, за П. Симоненка – 2,3 %, за А. Гриценка – 1,2 %, за О. Тягнибока – 1,1 %. При цьому майже 19 % респондентів іще не визначились, за кого будуть голосувати, 8,8 % проголосували б проти всіх, 6,1 % не брали б участі в голосуванні.

Третє місце отримує С. Тігіпка і за результатами дослідження громадської думки, проведеного соціологічною групою «Рейтинг» на замовлення „Єдиного Центру” з 28 листопада по 7 грудня 2009 р. Згідно з ним, С. Тігіпка набирає 5,5 %, опинившись практично на одному рівні з А. Яценюком (5,9 %) та В. Ющенком (5,5 %). Таким чином, опитування показує, що основна боротьба за третє місце розгорнеться саме між цими політиками.

Як свідчать результати опитування, проведеного компанією Research&Branding Group з 5 по 13 грудня, за С. Тігіпка готові проголосувати 7,4 % українців. При цьому попереду нього залишилися лише лідери президентських перегонів – В. Янукович, якого підтримують 33,3 % респондентів, та Ю. Тимошенко з рейтингом 16,6 %. Найближчий конкурент С. Тігіпка А. Яценюк набрав би 6,7 %, спікер В. Литвин – 4,1 %, діючий Президент В. Ющенко – 3,8 %, лідер Компартії П. Симоненко – 3,4 %.

«Безумовно, у Ю.Тимошенко більше підтримки в сільських населених пунктах – це її базовий електорат, тут вона має практично рівні позиції з В.Януковичем і далеко випереджає усіх своїх конкурентів», – відзначив соціолог Є. Копатько. – «Дещо гірша у неї підтримка в обласних центрах, і тут перевага у В. Януковича і С. Тігіпка», – додав він.

Цю тезу підтвердило дослідження Всеросійського центру вивчення громадської думки (ВЦВГД), яке було проведене у 40 містах України. За його результатами серед міського населення лідера Партії регіонів В. Януковича

підтримують 34 % жителів міст, С. Тігіпка – 11 %, Ю. Тимошенко – 10 %. А. Яценюк набирає 6 % голосів міських жителів, лідер КПУ П. Симоненко і Президент України В. Ющенко – по 3 %, Голова Верховної Ради В. Литвин і лідер ВО “Свобода” О. Тягнибок – по 2 %, І. Богословська – 1 %.

Директор центру політичних досліджень «Пента» В. Фесенко, говорячи про те, що у великих містах С. Тігіпка дійсно популярний, зауважує, що на селі рейтинг традиційно вищий у Ю. Тимошенко. У загальному заліку, говорить політолог, ситуація в першому ешелоні не змінилася: фаворитів на вихід до другого туру, як і раніше, два – В. Янукович і Ю. Тимошенко, і зігнати Прем’єра з другого місця нереально. Але на третє місце С. Тігіпка цілком може претендувати, вважає В. Фесенко.

Директор центру соціальних досліджень «Софія» А. Єрмолаєв закликає з висновками щодо С. Тігіпка не поспішати: «Україна втягнулася у війну опитувань, будувати прогнози на їх основі – справа невдячна». Наприклад, за даними Національного інституту стратегічних досліджень від 9 грудня, при колишній двійці фаворитів – Януковича і Тимошенко – третє місце відходить до В. Ющенка (9,5 %). За словами А. Єрмолаєва, можна говорити лише про загальні тенденції – це наявність пари фаворитів, які на 12–15 % відірвалися від усіх інших, і вирівнювання показників групи наздоганяючих – вони всі стали «п’ятипроцентниками». Але друга група, на відміну від “важкоатлетів” В. Януковича і Ю. Тимошенко, залежить від політичної кон’юнктури: для них відчутні коливання рейтингу навіть в 1 %, до чого можуть призвести критичні заяви або провокації суперників.

За результатами опитування, проведеного порталом ЛІГА.net серед користувачів мережі Інтернет, экс-главі Національного банку свої голоси віддали б 24,2 % респондентів. В. Януковича підтримали 21,3 %, на третьому місці з 17,2 % голосів – Ю. Тимошенко.

Раніше лідером, за підсумками аналогічного опитування, був В. Янукович, однак порівняно з попереднім опитуванням українських Інтернет-користувачів він втратив 0,5 %. Найбільший прогрес продемонстрував С. Тігіпка, додавши до свого рейтингу 5,7 % голосів. Рівень підтримки Ю. Тимошенко впав на 4,3 %, А. Яценюка – на 1,3 %, В. Ющенко – на 0,9 %, В. Литвина – на 0,8 %. Якщо говорити про географічну приналежність респондентів, то С. Тігіпка користується найбільшою підтримкою у населення центральних, південних і західних регіонів України. Схід країни віддає перевагу В. Януковичу. При цьому серед прихильників В. Януковича переважають виборці з доходами до 2 тис. грн. Респонденти, що вказали рівень доходів від 2 тис. грн і більше, обрали б Президентом С. Тігіпка.

Після виборів Президента громадяни України очікують змін у владній верхівці. Найпозитивніше респонденти ставляться до таких варіантів конфігурацій влади після виборів: В. Янукович – Президент, С. Тігіпка – Прем’єр (40 % оцінили позитивно або скоріше позитивно), В. Янукович – Президент, А. Яценюк –

Прем'єр (33 %), Ю. Тимошенко – Президент, А. Яценюк – Прем'єр (28 %) та Ю. Тимошенко – Президент, С. Тігіпко – Прем'єр (26 %). На Заході України також позитивно сприймають варіант: Ю. Тимошенко – Президент, В. Ющенко – Прем'єр (31 %).

Сам С. Тігіпко неодноразово заявляв, що високо оцінює свої шанси бути Прем'єр-міністром у разі перемоги на виборах В. Януковича або Ю. Тимошенко. «Якщо мені не пощастить і я не потраплю до другого туру, то, думаю, у мене будуть добрі шанси бути Прем'єр-міністром і при Президенті Януковичі, і при Президенті Тимошенко», – сказав політик у телепередачі «Велика політика з Євгенієм Кисельовим» в ефірі телеканалу «Інтер».

За його словами, це питання розв'язуватиметься на рівні політичних домовленостей. Зокрема, пояснив С. Тігіпко, для нього важливо, якою буде програма розвитку країни, основні позиції в цьому напрямі. «Як моя політична сила на це впливатиме, чи дадуть мені якісь важелі, чи зроблять мене просто технічною фігурою. Якщо технічна фігура – не піду, якщо будуть важелі – піду», – заявив кандидат у Президенти. В якій команді працювати – В. Януковича чи Ю.Тимошенко, С. Тігіпко обіцяв визначитися між першим і другим туром виборів. Якщо ж пропозиції очолити уряд надійдуть від обох кандидатів, С. Тігіпко «торгуватиметься політично».

Проте на підсумковій прес-конференції 12 січня С. Тігіпко висловив абсолютно протилежну думку. «Я і моя команда налаштовані на участь у другому турі президентських виборів», – заявив він. Кандидат у Президенти також спростував інформацію, яка, за його словами, почала розповсюджуватися по всій країні через листівки і SMS-повідомлення про те, що С. Тігіпко є технічним кандидатом. На Заході України стверджується, що С. Тігіпко – це технічний кандидат В. Януковича, на Сході – технічний кандидат Ю. Тимошенко. «У деякому розумінні це навіть радує, тому що відносно інших кандидатів такого не говорять. А це означає, що в штабах почали зважати на те, що в Одесі Тігіпко знаходиться на першому-другому місці, у Дніпропетровську – на першому, в Донецьку, Луганську, Харкові, в Криму – на другому. На всьому Південному Сході С. Тігіпко на другій позиції. Це показують всі соцдослідження, і штаби це бачать, турбуються. Турбуються, перш за все, Партія регіонів і В. Янукович. За їх стратегією, якщо до першого туру пройде Тимошенко, то перемогти її в другому буде легко, а ось перемогти Тігіпка буде складно. Практично всі соціологи показують, що Тігіпко перемагає Януковича в другому турі», – відзначив кандидат у Президенти.

Але у випадку, якщо в другий тур пройдуть Ю. Тимошенко і В. Янукович, С. Тігіпко не має наміру підтримувати нікого з них. «Вони для мене однакові, очолювали уряд по два рази, у них була більшість упарламенті, і я не побачив ні їх стратегій, ні позитивних змін у країні», – підкреслив С. Тігіпко.

Заява С. Тігіпка стала у деякій мірі відповіддю на заяву кандидата в Президенти України І. Богословської, яка на прес-конференції 5 січня заявила, що

С. Тігіпко є технічним кандидатом Ю. Тимошенко, з якою його зв'язують давні відносини.

За словами І. Богословської, є багато ознак того, що С.Тігіпко «діє погоджено з кланом Тимошенко – Лазаренко і групою «Приват». Наприклад, у Дніпропетровську С. Тігіпко підтримує давній соратник П. Лазаренка – З. Краснов». Крім того, С. Тігіпко неодноразово заявляв про те, що готовий працювати Прем'єр-міністром у Ю.Тимошенко.

«Суспільство повинне знати на сьогодні, що створений ореол сили, непохитності, нового сильного лідера навколо Тігіпка насправді є нічим іншим, окрім виборчої технології. Вся кампанія Тігіпка віртуальна. Практично він продемонстрував нам такий же об'єм рекламного бюджету, як і бюджет Тимошенко. Зараз вже очевидно, що без підтримки крупних олігархічних кланів він цього б зробити не міг. Цього собі не можуть дозволити ні Гриценко, ні Яценюк», – заявила І. Богословська.

Вона відзначила, що С. Тігіпко черговий раз показав свою неспроможність як самостійного політика, коли вийшов з переговорного процесу про висунення єдиного кандидата від імені І.Богословської, А. Гриценка, С. Тігіпка і А. Яценюка. За її словами, такий кандидат обов'язково пройшов би до другого туру виборів. С. Тігіпко відмовився продовжувати переговори незадовго до виборів, тим самим довівши, що він швидше бізнесмен, а не політик.

«Тігіпко, безумовно, є проектом Тимошенко. Зараз це стало очевидно. Він виконує функцію підміни, створення фішки нового кандидата, таким не будучи. Проект «Тігіпко» є бізнес-проектом», – стверджує І. Богословська. Вона також звернула увагу на те, що за весь час кампанії С. Тігіпко не зробив «жодної серйозної політичної заяви». «Уся його кампанія виявилася віртуальною. Це блеф, спрямований на те, щоб попри все привести або залишити Тимошенко при владі», – заявила вона.

Як повідомлялося раніше, І. Богословська виступала за необхідність висунення єдиного кандидата від її імені, від імені А. Гриценка, А. Яценюка і С. Тігіпка. У свою чергу сам С. Тігіпко також допускав своє об'єднання з цими політиками для висунення єдиного кандидата на вибори Президента. При цьому С.Тігіпко відзначав, що створити таке об'єднання можна не раніше, ніж за 20–30 днів до початку першого туру президентських виборів.

Політолог В. Фесенко відзначає, що таке об'єднання кандидатів могло б дійсно істотно змінити розклади у першому турі виборів, адже їх сумарний рейтинг співставний з рейтингом Прем'єра. «Усі три кандидати позиціонуються як третя сила – альтернатива Януковичу і Тимошенко. Таке об'єднання могло б змінити розклади і притягти тих, що не визначилися, які зараз фактично не мають вибору», – говорить В. Фесенко.

Але об'єднання згаданих кандидатів відбулося лише на рівні спільної боротьби з фальсифікаціями виборів. Про це С.Тігіпко заявив 12 січня в прес-центрі харківського інформгентства STATUS QUO. «Я дав вказівки своїм штабам

почати активну співпрацю з штабами А. Яценюка і А. Гриценка, щоб об'єднати свої зусилля по боротьбі з фальсифікаціями. Але, скажу відверто, я не дуже звертаю увагу на цей політичний ризик, тому що в даному випадку спрацює жорстка політична конкуренція: усі уважно стежитимуть один за одним. Мені здається, що якщо в першому турі і будуть спроби фальсифікацій, їх буде дуже складно реалізувати», – відзначив С. Тігіпка.

Політолог В. Карасьов відзначив, що «Яценюк, Тігіпка і Гриценко об'єднали зусилля для забезпечення чесного підрахунку голосів, оскільки на даний момент вони не можуть піти на повноцінну електоральну коаліцію. Їх дуже багато що роз'єднує, а головне – їх роз'єднують однакові амбіції і претензії на роль носіїв і уособлювачів нового політичного покоління, яке повинне кинути виклик старим політикам». «Ці нові політики хочуть довести профнепридатність усіх попередніх, але враховуючи, що потрібно грати в політичну гру, вони використали стратегію мінімальних кроків, а саме – сформували прото-коаліцію при підрахунку голосів. Вони використовують цю мінімальну стратегію, тому що максимальна для них сьогодні неможлива. Навряд чи ці політики спробують спільно «продати» свої голоси одному з кандидатів у Президенти, який вийде в другий тур», – додав політолог.

Також В. Карасьов вважає, що А. Гриценко, С. Тігіпка і А. Яценюк закликатимуть голосувати проти всіх у другому турі, оскільки вони беруть участь у президентській кампанії з прицілом на наступний постелекторальний період, а саме – на дострокові парламентські вибори. «Сьогодні вони працюють на знецінення перемоги майбутнього Президента, хто б ним не став. Так само вони зацікавлені в своїй участі в місцевих виборах», – констатував політолог.

Отже сьогодні першу п'ятірку лідерів президентської гонки очолює В. Янукович, за якого готові проголосувати близько 30 % виборців. Показники Ю. Тимошенко, яка займає другу позицію, коливаються на рівні 19–21 %. На третьому місці – С. Тігіпка з рейтингом близько 10 %, на четвертому – В. Ющенко, якого підтримують близько 7 % виборців. Приблизно на такому ж рівні перебуває рейтинг А. Яценюка. При цьому політологи вважають, що у деяких політиків є серйозні перспективи для приросту електорату. Що стосується С. Тігіпка, то, на переконання директора Агентства моделювання ситуацій В. Бали, розширення електоральної бази цього політика можливе за рахунок прихильників, з одного боку, В. Януковича, з іншого – А. Яценюка. Відібрати голоси у В. Януковича С. Тігіпка може, по-перше, з огляду на електоральні розчарування виборців, які дедалі більше поширюються в суспільстві щодо фаворитів президентської кампанії. По-друге, електоральне поле С. Тігіпка співпадає з В. Януковичем, як політика, який потрапив до десятки найбільш проросійських діячів згідно з рейтингом видання «Коментарі». З огляду на це, С. Тігіпка може відібрати голоси у В. Януковича на Сході та Півдні України. Збільшити свій рейтинг С. Тігіпка може і за рахунок колишніх прихильників А. Яценюка, кількість яких істотно зменшилась і поповнила резерв бажаючих

проголосувати за «третьою силою», уособленням якої серед інших є і С. Тігіпка. У разі непроходження до другого туру досить високий рейтинг С. Тігіпка може трансформуватися в серйозний ресурс для майбутнього переможця президентських виборів і стати запорукою подальшої успішної політичної кар'єри самого С. Тігіпка.

АКТУАЛЬНА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ

С. Горова, влас. кор.

Людмила Супрун прогнозує масові фальсифікації на президентських виборах

Кандидат на пост Президента України від Народно-демократичної партії Л. Супрун вважає, що на нинішніх президентських виборах готуються різноманітні технології фальсифікацій. Про це вона заявила на прес-конференції, що відбулася в інформаційному агентстві УНІАН 12 січня поточного року.

«Я як кандидат у Президенти України отримую інформацію від багатьох виборців про те, що готуються масові фальсифікації. Я отримала інформацію про те що сьогодні в Україну завезено більше мільйона ручок (напис, зроблений якими, зникає через двадцять хвилин)», – повідомила лідер Народно-демократичної партії. Вона припустила, що ручки з такими чорнилами можуть бути використані в кабінках для голосування в день виборів Президента. Як результат – бюлетень на якому немає жодної відмітки – вважається недійсним. До чого це може призвести? Оскільки в різних регіонах України кандидати на президентський пост мають різну підтримку, то, зазначила Л. Супрун, «може статися, що ці ручки, потрапляючи, наприклад, на Західну Україну, зроблять свою справу, і ті кандидати, які користуються там підтримкою, – втратять голоси виборців».

Для застосування фальсифікацій під час виборів Президента відкриває шлях нещодавнє рішення ЦВК щодо процедури голосування певної частини виборців удома і внесення змін до списків виборців у день голосування.

У Постанові ЦВК № 6 від 4 січня 2010 р. «Про внесення змін до постанови ЦВК від 12 грудня 2009 р.», йдеться про виключення п. 6.2. «Роз'яснення щодо складання та уточнення списків виборців для підготовки і проведення голосування з виборів Президента України 17 січня 2010 р.», згідно з яким для голосування за межами виборчої дільниці виборець не повинен надавати документ (пенсійне посвідчення, довідку видану лікувальним закладом, тощо), який підтверджує, що він не може пересуватися самостійно. Здавалося б незначне уточнення у виборчих

документах задля полегшення умов голосування для хворих людей спричинене добрими намірами. Фактично ж, зазначається в прес-релізі, після цього рішення відкривається шлях для масштабних фальсифікацій, унеможлиблюється проведення виборів демократичним, чесним способом.

Цілком імовірно, що ті політичні сили, представники яких у ЦВК проголосували за вказану норму, мають намір скористатися можливостями, що відкриються після спрощення процедури організації голосування вдома. Таким чином, передбачаючи свою поразку, такі політичні сили намагаються повторити сценарій президентських виборів 2004 р., який призвів до масових фальсифікацій та необхідності проведення третього туру, говориться в прес-релізі.

Причина підготовки масових фальсифікацій полягає, на думку Л. Супрун, в унікальності сьогоденної ситуації. Вперше в історії України виборці з наближенням дня голосування дедалі більше вагаються, за кого ж голосувати. «За шість днів до виборів – 80 % громадян не знають, кому вони будуть віддавати свій голос. Чому така кількість людей сьогодні не визначилася? 80 % людей, за опитуванням, проведеним Фондом Разумкова, вважають, що Україна іде в неправильному напрямку. Люди замислюються: що їм робити, кому можна довірити долю своєї країни. Через таку невизначеність сьогодні ті, хто перебуває у владі намагаються застосувати якнайбільше механізмів з метою не допустити справжнього волевиявлення. А це можна зробити шляхом фальсифікацій», – говорила лідер Народно-демократичної партії.

Л. Супрун повідомила, що як кандидат на посаду Президента України вона готує звернення до Європейського Союзу щодо негайного надання консультацій і фінансової допомоги для запровадження системи електронного голосування за прикладом Європейського Союзу. «Що це дасть Україні? Перш за все – чесні вибори, зекономить до 80 % тих витрат, які сьогодні має Україна на вибори», – зазначила кандидат на пост Президента України.

(Інформація СІАЗ)

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Спікер В. Литвин в ефірі телеканалу 1+1, відповідаючи на питання про продуктивність співпраці з майбутнім Президентом, заявив, що найефективніше працюватиме «з тим, хто заручиться підтримкою у Верховній Раді, і хто припинить і не буде допускати імprovізацій і афер» (Українська правда (www.pravda.com.ua)). – 2010. – 13.01).

***

Віце-спікер О Лавринович закрити позачергове засідання Верховної Ради.

Причиною закриття стала відсутність депутатів у залі.

О. Лавринович нагадав, що чергове засідання Ради відбудеться 20 січня (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2010. – 14.01).

***

Депутаты фракции БЮТ покинули внеочередное заседание Верховной Рады в четверг, 14 января, в знак протеста против действий председательствующего первого вице-спикера А. Лавриновича (Партия регионов) вынести на рассмотрение первым вопросом законопроект о внесении изменений в закон о выборах (Versii.com (www.versii.com)). – 2010. – 14.01).

***

Як заявив перший заступник Голови Верховної Ради України О. Лавринович, парламентська фракція Партії регіонів запропонувала на позачергове засідання 13–14 січня ц. р. порядок денний, який був сформований ще в грудні минулого року, аби протистояти напрузі в суспільстві, яку намагалися внести провладні політичні сили, що мали намір ініціювати в парламенті за чотири дні до дня голосування розгляд законопроекту щодо змін до закону про вибори Президента.

Водночас О. Лавринович зауважив, що до порядку денного також увійшли питання про відсутність державного бюджету на поточний рік та виконання постанови Верховної Ради щодо боротьби з епідемією грипу.

Перший віце-спікер підбив підсумки роботи позачергового засідання парламенту протягом 13 січня. «Я не можу назвати результативним сьогоднішній день», – сказав він і пояснив: «Оскільки ми в черговий раз переконалися в тому, що Кабінет Міністрів, чинний сьогодні, який ігнорує українські закони, не опирається на парламентську більшість, не виконує постанови Верховної Ради і не вносить проект Державного бюджету на поточний рік. Звичайно не було чого розглядати, оскільки проекту бюджету поточного року просто не існує. Як впливає з рішення Кабінету Міністрів, його тільки збираються розробити і винести на обговорення». «Що стосується виконання постанови ВРУ про заходи боротьби з епідемією грипу, тут була більш предметна розмова», – зазначив О. Лавринович і додав: «Був представлений детальний звіт, були альтернативні інформації, які стосуються організації роботи по виконанню постанови Верховної Ради щодо боротьби з епідемією грипу».

Коментуючи ініціативу провладних політичних сил внести зміни до закону про вибори Президента за кілька днів до дня голосування, О. Лавринович, зокрема, нагадав, що саме ці ініціатори були серед тих, хто розробляв закон і долав вето Президента. «Відповідно до чинного закону, який розроблявся спільно фахівцями фракцій Партії регіонів і БЮТ за участі представників «Нашої України», ухвалювався, а потім додалося вето тими ж фракціями, було абсолютно

зрозуміло, що створена система контролю на кожному етапі підготовки проведення виборів з тим, щоб волевиявлення виборців було захищено», – сказав О. Лавринович і додав: «Сьогоднішні ці підходи у намаганні змінити за чотири дні до дня голосування правила роботи комісій, правила уточнення списків виборців, правила голосування – це тільки спроба для того, щоб зробити хаос і, можливо, щось на цьому заробити. Це не має ніякого практичного значення взагалі» (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2010. – 14.01).*

***

Первый заместитель Председателя Верховной Рады А. Лавринович называет ситуацию с якобы пропажей печати Высшего административного суда Украины (ВАСУ) попыткой рейдерской атаки на суд, в компетенции которого находится рассмотрение дел, связанных с президентской избирательной кампанией. «Это достаточно известный способ, который использовался уже в Украине не один раз при захвате предприятий», – сказал он.

Он назвал такую ситуацію «политическим шоу». Крім того, А. Лавринович отримав, що «атака» на ВАСУ, який також буде розглядати всі скарги по результатам виборчої кампанії, не повинна залишитися незамеченою не тільки з боку політиків, але і захисних органів (*Версии.com (www.versii.com). – 2010. – 13.01).*

***

Фракція БЮТ наполягатиме на внесенні змін у закон про вибори Президента до другого туру голосування. Про це заявив «бютівець» С. Міщенко.

Він нагадав, що згідно з заявленим порядком денним позачергової сесії, це питання стоїть передостаннім, що практично унеможливує шанси законопроекту бути ухваленим.

«І вже питання не стоїть, щоб змінити закон до першого туру. Це нереально зробити технічно. Зрозуміло, що фальсифікації будуть опробовані на першому турі, але основний механізм буде запущено у другому турі», – сказав С. Міщенко.

«Тому в нас залишається три тижні до другого туру. Наступний тиждень у нас сесійний, тому будемо наполягати на змінах до цього закону», – додав він (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 13.01).*

***

Перебуваючи з робочою поїздкою у Рівненській області, заступник Голови Верховної Ради України М. Томенко провів зустріч з освітянами міста Рівне. Говорячи про пріоритети та розвиток гуманітарної політики держави, М. Томенко підкреслив, що у щоденному житті культури і духовності повинно стати більше, ніж політики.

Заступник Голови Верховної Ради пояснив, що саме тому його фонд «Справедлива країна» намагається реалізувати гуманітарні проекти, за

допомогою яких повертати молодому поколінню, зокрема в школи та дитячі садочки, українську духовність і народні традиції виховання та освітнього процесу (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2010. – 13.01*).

***

Комітет з питань державного будівництва та місцевого самоврядування рекомендує парламенту прийняти за основу і в цілому проект закону про внесення змін до Закону «Про вибори Президента України» (щодо недопущення спотворення волевиявлення виборців).

На засіданні зазначалося, що законопроект (реєстр. № 5509) спрямований на забезпечення більш повної реалізації гарантованого Конституцією України права голосу на виборах, сприятиме непорушності сталості списків виборців та недопущенню внесення до них необґрунтованих змін. Окрім цього підкреслювалося, що «законопроект має гарантувати виборцям забезпечення права голосувати за місцем перебування з огляду саме на стан їх здоров'я, а не лише бажання проголосувати вдома».

На думку членів комітету, недосконалість окремих положень Закону «Про вибори Президента України» може спричинити фальсифікації під час проведення виборів Президента шляхом безпідставного включення у день голосування осіб до списків виборців на виборчих дільницях або включення виборців до списків виборців одночасно на кількох виборчих дільницях, безпідставного включення виборців до витягів зі списків виборців для голосування за межами приміщення для голосування. Тому, підкреслили народні депутати, відповідні положення зазначеного закону потребують невідкладного вдосконалення (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2010. – 13.01*).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент В. Ющенко наголошує, що вибори Президента, які відбудуться 17 січня, є національним референдумом щодо європейського майбутнього України.

«Змагаються сьогодні дві системи цінностей: одна – проросійська, інша – проєвропейська», – сказав він.

«Генеральний бій – це бій у першому турі», – вважає Президент. Відтак, В. Ющенко закликав суспільство і журналістів свідомо поставитися до такої ситуації. «Якщо будемо грати, начебто ми не бачимо ситуацію як виклик, ми можемо програти не просто демократію. Ми можемо програти Україну з її європейським курсом, демократією, національним становленням», – попередив Президент (*Офіційне Інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 12.01*).

***

Президент України В. Ющенко наголошує на необхідності реалізації конституційної реформи з урахуванням проведеного восени всенародного обговорення проекту вдосконаленого Основного документа держави. Про це він сказав на прес-конференції, нагадавши, що основними кроками запропонованої Президентом реформи Конституції є скасування депутатського імунітету, запровадження інституту двопалатного парламенту, зміна виборчої системи – повернення до мажоритарного принципу на місцевих виборах, відкриття списків на парламентських.

«Усі ці позиції Президентом України внесені до парламенту – зміни до Конституції, зміни по виборах до органів самоврядування та Верховної Ради. Проект Конституції я вніс на всенародний розгляд», – нагадав В. Ющенко. За його словами, за результатами обговорення було отримано 8200 пропозицій по всіх розділах проекту Конституції, а правовий департамент Секретаріату Президента, згідно з його дорученням, має доопрацювати законопроект із тим, що внести на розгляд ВР зміни та доповнення до Конституції вже з урахуванням всенародного обговорення. «Якщо протягом ста днів після подання до Верховної Ради ці зміни парламентом не будуть розглянуті і процедурно прийняті та направлені до Конституційного Суду, я буду ініціювати проведення всенародного референдуму по прийняттю національної Конституції та розпуску парламенту», – сказав В. Ющенко (*Офіційне Інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 12.01*).

***

Президент України В. Ющенко переконаний, що рішення Апеляційного суду м. Києва щодо визнання керівників більшовицького тоталітарного режиму винними у геноциді в Україні в 1932–33 рр. є знаковим для історії.

«Це рішення відновлює історичну справедливість і дає шанс будувати Україну на чесних і демократичних засадах», – наголосив глава держави.

13 січня 2010 р. Апеляційний суд м. Києва розглянув кримінальну справу, порушену і розслідувану СБУ за фактом вчинення Голодомору-Геноциду в Україні у 1932–1933 рр.

Рішенням суду підтверджені висновки слідчих Служби безпеки України про організацію вчинення в 1932–1933 рр. на території УСРР керівництвом більшовицького тоталітарного режиму – Генеральним секретарем Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії більшовиків (ЦК ВКП(б)) Й. Сталіним (Джугашвілі), членом ЦК ВКП(б), головою Ради народних комісарів Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР) В. Молотовим (Скрябіним), секретарями ЦК ВКП(б) Л. Кагановичем та П. Постишевим, членом ЦК ВКП(б), генеральним секретарем ЦК Комуністичної партії більшовиків України (КП(б)У) С. Косіором, членом ЦК ВКП(б), головою Ради народних комісарів Української

Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР) В. Чубарем та членом ЦК ВКП(б), другим секретарем ЦК КП(б)У М. Хатаєвичем, геноциду української національної групи, тобто штучного створення життєвих умов, розрахованих на її часткове фізичне знищення.

Суд констатував, що Й. Сталін (Джугашвілі), В. Молотов (Скрябін), Л. Каганович, П. Постишев, С. Косіор, В. Чубар та М. Хатаєвич вчинили злочин геноциду, передбачений ч. 1 ст. 442 КК України (геноцид), та закрит кримінальну справу на підставі п. 8 ч. 1 ст. 6 КПК України, у зв'язку з їхньою смертю (**Офіційне Інтернет-представництво Президента України** (www.president.gov.ua). – 2010. – 13.01).

***

Президент України В. Ющенко наголошує на необхідності проведення національної медичної реформи. Про це він сказав, виступаючи на розширеному засіданні Національної ради з питань охорони здоров'я. «Нам потрібно насмілитись і оголосити національну медичну реформу. Від цього виграє людина», – зазначив глава держави.

В. Ющенко закликав медиків навчитись говорити в один голос про реформу, і тоді, на думку Президента, політики її проведуть. «Чекати, поки політики проведуть цю реформу, не варто, бо вони проведуть її для своїх політичних цілей», – сказав він. Також Президент додав, що жити далі з нереформованою медициною є неправильним.

Також Президент заявив, що має намір підписати указ щодо реформування системи охорони здоров'я.

За словами Президента, в документі будуть враховані пропозиції щодо реформування медичної галузі, внесені під час наради. Над розробкою відповідного плану дій, що буде покладений в основу указу, працюватиме робоча група, до складу якої увійдуть фахівці Міністерства охорони здоров'я, інших профільних установ та відомств, медичні фахівці (**ИнтерМедиа консалтинг** (www.intermedia.org.ua). – 2010. – 13.01).

***

Действующий Президент, кандидат на пост главы государства В. Ющенко уверен, что угроза фальсификации результатов выборов будет исходить только от одного кандидата – Ю. Тимошенко. «Угроза номер один будет исходить от Ю. Тимошенко. Угроза номер один по теме массового срыва подсчета голосов и их фальсификации будет исходить от одной политической силы», – сказал В. Ющенко на пресс-конференции «Украине – быть» в Украинском доме.

«В первом туре нет другим участникам мотивов работать над фальсификацией, потому что проблема будет только у одной политической силы, у одного кандидата из трех – это у Ю. Тимошенко», – добавил он.

«Поэтому я публично предупреждаю Премьер-министра вести себя в соответствии с законом, чтобы мы имели честные и законные выборы», – подчеркнул В. Ющенко (*Versii.com (www.versii.com)*). – 2010. – 13.01).

***

Президент В. Ющенко вважає незаконною затримку фінансування Кабінетом Міністрів видатків місцевих бюджетів.

Про це повідомляє прес-служба глави держави.

«За останні чотири тижні Прем'єр-міністр з органів самоврядування іммобілізувала 8 млрд грн коштів на проведення розрахунків за зобов'язаннями уряду. ... Це є незаконною роботою уряду, і ці кошти будуть повернуті», – сказав він.

За словами Президента, органи виконавчої влади не мають права розпоряджатися коштами місцевих органів влади.

«Операційний скарбничий банк – казначейство, як ми його називаємо, – обслуговує гроші, ресурси виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Це два різні органи влади, кошти яких не перетинаються. Власником коштів на рахунках місцевих органів влади не є Прем'єр-міністр чи будь-який орган виконавчої влади», – підкреслив він.

В. Ющенко вважає, що якби правоохоронні органи не були підконтрольні Прем'єр-міністру, за фактами нецільового використання коштів місцевих органів влади було б уже порушено ряд кримінальних справ (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2010. – 14.01).

***

Прем'єр-міністр Ю. Тимошенко заявляє, що Партия регионов готовит массовую фальсификацию выборов Президента. В связи с этим она требует от Президента В. Ющенко вмешаться и предупредить эту ситуацию. Об этом Ю. Тимошенко заявила, открывая заседания Кабинета Министров.

По словам Ю. Тимошенко, Партия регионов готовит массовые фальсификации, для которых используются технологии голосования на дому без документального подтверждения состояния здоровья, а также осуществляется подготовка для регистрации большого количества избирателей в день голосования по месту жительства без регистрации.

В пример Ю. Тимошенко привела Донецкую область, в которой, по словам Премьера, на вчерашний день уже 11 % избирателей подали заявление для голосования на дому. И это, подчеркнула Ю. Тимошенко, происходит при организации Партии регионов.

Также, по мнению Ю. Тимошенко, о подготовках к фальсификации свидетельствует отказ ЦИК зарегистрировать более 2 тыс. грузинских наблюдателей.

В связи с этим Ю. Тимошенко обратилась к Президенту: «Я обращаюсь к

Президенту, который пока все ещё остается гарантом Конституции срочно отреагировать на эту ситуацию, срочно вмешаться в эту ситуацию, пока ещё страна не потеряла последние признаки лица демократической страны. Если такая ситуация останется в дальнейшем, то можно считать, что выборов в Украине не будет, потому что то что фальсифицировано назвать выборами просто невозможно».

Ю. Тимошенко также обратилась к руководителям дипломатических представительств в стране. «Я также хочу обратиться к мировому сообществу: в Украине под прикрытием руководителей государства происходит просто срыв честных выборов и подготовка к масштабной фальсификации», – отметила Премьер (*ProUA (www.proua.com)*). – 2010. – 13.01).

***

Прем'єр-міністр Ю. Тимошенко у разі обрання Президентом обіцяє забезпечити Україну нафтою і газом «на сотні років».

Про це вона заявила 14 січня під час зустрічі з представниками центральних та регіональних ЗМІ. «Я знаю, що коли ми розробимо шельф Чорного моря, коли ми зможемо ці стратегічні запаси поставити на служіння народу, на сотні років ми будемо забезпечені власним газом і власною нафтою», – пообіцяла Ю. Тимошенко.

«За п'ять років я забезпечу освоєння родовищ на шельфі Чорного моря, включаючи, що я зі шлунку в олігархів витягнула це родовище і поклала його назад у державну казну і думаю, що далі вони не будуть його ковати, тому що я їм не дам цього зробити», – наголосила вона.

Також Прем'єр пообіцяла, що для населення і підприємств ціна газу на 2010 р. залишиться такою, як була 2009 р., «тому що 26 млрд (кубометрів. – ЕП) газу ми закачали по низькій поміркованій ціні».

«І це значить, що ми в кризу не будемо нищити нашу економіку необґрунтованим підвищенням цін на газ. Але ціни будуть ринковими і вони будуть мінятися по формулі», – пообіцяла Ю. Тимошенко (*FOR-Ua.coM (www.for-ua.com)*). – 2010. –14.01).

***

Прем'єр-міністр України Ю. Тимошенко заявляє об забезпеченні фінансування президентської виборчої кампанії в повному об'ємі. Об цьому Ю. Тимошенко заявила на засіданні уряду.

«Уряд повністю, так, як це передбачено бюджетами, бюджетом профінансує виборчу кампанію Президента. Ми і далі будемо кожен день без затримок, в повному об'ємі фінансувати виборчу кампанію», – сказала Ю. Тимошенко.

В те ж час Прем'єр заявила, що уряд готово фінансувати лише чесні, прозорі і демократичні вибори.

Премьер подчеркнула, что правительство в первоочередном порядке направляет средства на обеспечение социальных выплат (*Вовремя.info* (www.vovremya.info). – 2010. – 13.01).

***

Кабінет Міністрів у повному обсязі профінансував виплату пенсій у січні. Про це заявила міністр праці та соціальної політики Л. Денисова.

«Жодної затримки з фінансуванням немає. Ми стовідсотково, відповідно до графіка, на сьогоднішній день профінансували всі виплати», – сказала вона.

Водночас міністр зазначила, що пенсіонери, які повинні були отримати пенсію 10 січня, не отримали її через вихідні у листонош (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2010. – 13.01).

***

Кабмин принял распоряжение о проведении внутренней контрольно-ревизионной работы в системе центрального органа исполнительной власти. Соответствующий документ обнародован на сайте КМУ.

В частности, согласно распоряжению, руководители центральных органов исполнительной власти в системе этих органов должны обеспечивать проведение внутренней контрольно-ревизионной работы в соответствии с порядком, утвержденным этим постановлением.

Также они должны обеспечить организационную и функциональную независимость контрольно-ревизионных подразделений, полноту реализации их полномочий, недопущение неправомерного вмешательства третьих лиц в планирование и проведение внутренней контрольно-ревизионной работы и подготовку отчетности о ее результатах (*УРА-Информ* (ura-inform.com). – 2010. – 13.01).

ПОЛІТИКА

Высший административный суд Украины рассмотрел апелляционную жалобу доверенного лица кандидата в Президенты Ю. Тимошенко и оставил в силе постановление ЦИК, согласно которому для голосования на дому необходимо подать в участковую избирательную комиссию соответствующее заявление без предоставления дополнительных документов.

Об этом сообщили в Центральной избирательной комиссии. Соответствующее постановление было вынесено Центризбиркомом 13 января.

Суд постановил, что Центральная избирательная комиссия при принятии постановления действовала в полном соответствии с положениями законодательства (*Корреспондент* (korrespondent.net). – 2010. – 14.01).

***

Російська мова повинна мати в Україні офіційний статус мови міжнаціонального спілкування. Про це заявив В. Литвин в ефірі телеканалу 1+1. «В Україні одна державна мова. Російська мова має мати офіційний статус, як мова міжнаціонального спілкування», – наголосив він.

Крім того, В. Литвин заявив: «Треба зв'язати руки політикам, заткнути їм рота кляпом, ганчіркою, щоб вони не говорили про оцінки історичних подій, історичних постатей».

«Будь моя воля, я би заборонив українським політикам говорити на тему мови, вони, як правило, й однієї мови добре не знають, на тему релігії і на тему міжнаціональних стосунків», – зазначив В. Литвин.

Крім того, спікер наголосив, що в разі обрання його Президентом, Україна буде мати позаблоковий статус.

На питання щодо базування Чорноморського флоту Росії в Криму, він відповів: «Флот, відповідно до Конституції, перебуває (у Криму) до 2017 р. Далі – це предмет переговорів України та Росії».

Відповідаючи на питання щодо продажу земель сільгосппризначення, В. Литвин заявив: «Земля повинна залишитися надбаням тих, хто на ній живе і працює».

Також спікер вважає за необхідне ввести податкові канікули і зменшити податкове навантаження для малого та середнього бізнесу.

Крім того, В. Литвин заявив, що в разі його обрання Президентом, в Україні збережеться строкова служба в армії, «бо професійна армія – це не реально» (*Фундація «Відкрите суспільство» (deputat.org.ua). – 2010. – 14.01.*)

***

Партія регіонів заздалегідь готується до програшу виборів Президента. Про це заявив О. Турчинов в ефірі 5 каналу, коментуючи подання Партією регіонів заявки на проведення масових акцій у Києві після виборів Президента 17 січня.

«Коли заздалегідь роблять заявки на пікетування щодо незгоди з результатами виборів за місяць до їх проведення – це, вибачте, приклад невпевненості і розуміння перспективи програшу», – наголосив він.

О. Турчинов зазначив, що команда Ю. Тимошенко не подавала заявок на проведення масових заходів.

Крім того, коментуючи заяву Президента В. Ющенка про те, що найбільша загроза фальсифікацій у першому турі виходитиме від Ю. Тимошенко, він сказав: «В. Ющенко озвучує найбільший бруд і провокації, які відпрацьовуються в Партії регіонів».

«Ця прес-конференція – це ще один доказ тієї угоди, яку вони уклали з лідером Партії регіонів В. Януковичем про співпрацю під час передвиборної

кампанії», – вважає О. Турчинов (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2010. – 13.01).

***

Кандидат в Президенти С. Тігіпко переконаний, що новообраний Президент України повинен буде повернутися і проаналізувати газові контракти з Росією. Про це він повідомив на заключній прес-конференції.

«Ніхто не заперечує проти того, що Україна повинна платити справедливую європейську ціну за газ, але в той же час ми повинні наполягати на справедливій ціні за транзит», – підкреслив С.Тігіпко.

За його словами, у газовій сфері по відношенню до України повинна проводитися чесна політика.

«Упевнений, що в такій політиці зацікавлена і Росія», – додав він (*ИнтерМедиа консалтинг (www.intermedia.org.ua)*). – 2010. – 13.01).

***

Кандидат в Президенты Украины С. Тигипко заявил в Харькове, что настроен на участие во втором туре выборов Президента.

По его словам, в Луганске, Донецке, Харькове, Крыму и почти везде на юго-востоке Украины он уверенно идет на втором месте, а в Днепропетровске является лидером предвыборной гонки.

Политик подчеркнул, что уровень его поддержки не может не тревожить прежде всего штаб В. Януковича, ведь, по его словам, «в Партии регионов убеждены, что победит С. Тигипко во втором туре им не удастся».

Но в том случае, если во второй тур выйдут Ю.Тимошенко и В. Янукович, С. Тигипко заявил, что не намерен поддерживать никого из них.

Он также выразил уверенность, что 17 января за него будет голосовать преимущественно интеллигенция, молодежь, представители малого и среднего бизнеса (*Корреспондент.net (korrespondent.net)*). – 2010. – 13.01).

***

Парламентская ассамблея ОБСЕ направила на выборы Президента Украины большее число наблюдателей, чем на выборы главы Белого дома Б. Обамы.

Об этом сообщил глава наблюдательной миссии Ассамблеи Ж. Суарес на встрече с председателем Донецкого областного совета А. Близнюком.

«Мы представляем здесь более 130 представителей из более чем 30 стран. Для того чтобы подчеркнуть масштаб нашего внимания к вашим выборам, мы хотели бы сказать, что та команда, которая присутствует в Украине на этих выборах, она больше, чем команда наблюдателей, которая присутствовала на выборах президента США Б. Обамы», – сказал Ж. Суарес.

По его словам, наблюдательная миссия Парламентской ассамблеи ОБСЕ

прибыла в Украину, чтобы подготовит плодотворную почву для эффективных и корректных отношений с партиями, организациями и наблюдателями. При этом Ж. Суарес отметил, что Ассамблея не сотрудничает ни с одной из партий, а просто наблюдает за избирательным процессом (*Корреспондент.net (korrespondent.net)*). – 2010. – 12.01).

***

Кандидат в Президенти В. Янукович наголошує, що очолювана ним Партія регіонів не допустить зриву виборів глави держави.

Про це він заявив у четвер, 14 січня, журналістам у Харкові, де перебуває з робочою поїздкою.

Відповідаючи на запитання про заяви його політичних опонентів про можливість зриву виборів Президента, В. Янукович наголосив: «Ніяких таких сценаріїв ми не допустимо. Якщо хтось ці мрії носить у собі – ми їх розчаруємо».

За словами В. Януковича, сьогодні найбільше про можливість фальсифікацій і зриву виборів говорить Прем'єр-міністр Ю. Тимошенко.

«Це єдина людина, яка вже п'ять років не дає країні нормально жити, у тому числі й напередодні виборів, вигадуючи сьогодні різноманітні технології, відомі і невідомі у жодних енциклопедіях світу», – зазначив кандидат у Президенти.

На його переконання, паніка, яка сьогодні спостерігається серед представників влади, є не випадковою, адже більше 80 % українців не довіряють цій владі (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2010. – 14.01).

***

«Регионал» Н. Азаров считает, что лидеру партии В. Януковичу не о чем вести дебаты с Премьер-министром Украины Ю. Тимошенко. Так на прессконференции в Симферополе он прокомментировал нежелание В. Януковича встречаться на дебатах с Ю. Тимошенко.

По мнению народного депутата, у лидера Партии регионов нет тем, которые он бы мог обсуждать с Ю. Тимошенко. «Она дважды была Премьер-министром и дважды она уронила экономику... развалила, руины после себя оставила. Как она дальше собирает руины делать? О чем с ней дебатировать В. Януковичу?», – сказал Н. Азаров. В то же время, по его словам, есть еще один вопрос, почему Ю. Тимошенко стремится провести дебаты с В. Януковичем. По его мнению, она пытается повысить свой уровень и «солидно смотреться с политическим тяжеловесом», которым является лидер Партии регионов (*Версии.com (www.versii.com)*). – 2010. – 13.01).

***

Лидер Партии регионов кандидат на пост Президента Украины В. Янукович называет газовый контракт между Украиной и Россией «кабальным» и обещает в случае победы на президентских выборах искать

возможности его изменения для выхода на справедливую цену на газ для Украины. Об этом он заявил в эфире Днепропетровского городского телевидения (*Versii.com (www.versii.com)*). – 2010. – 13.01).

***

Кандидат в Президенты, лидер Партии регионов В. Янукович считает достаточным уровень сотрудничества Украины с НАТО. Об этом он сказал в интервью газете New York Times.

«Украина всегда сотрудничала с НАТО. Те программы, которые были, Украина их всегда выполняла. Мы считаем, что такого уровня сотрудничества сегодня достаточно, и именно такой уровень сотрудничества сегодня поддерживает украинский народ», – сказал он.

При этом В. Янукович отметил, что Украина сегодня согласна принимать участие в строительстве новой системы коллективной безопасности в Европе. «И мы готовы поддержать инициативу России и Франции», – добавил он.

На вопрос, выступает ли он за вступление Украины в НАТО, В. Янукович ответил: «Украинский народ сегодня не поддерживает вступление Украины в НАТО, и это соответствует тому статусу, который мы имеем сегодня. Мы не хотим входить ни в какой военный блок».

При этом лидер ПР считает, что Украина должна строить отношения с Соединенными Штатами Америки, учитывая значение этой страны в мире.

По словам В. Януковича, в вопросе сотрудничества с США Украина будет занимать прагматичную позицию и будет строить «нормальные, прагматичные, взаимовыгодные отношения».

В то же время он считает, что взаимоотношения с Россией также должны быть прагматичными и взаимовыгодными.

Кроме того, В. Янукович, комментируя свое видение перспектив вступления Украины в Европейский Союз, подчеркнул, что для этого необходимо проводить реформы.

По его словам, за пять лет действующая власть не сделала ничего из того, чтобы приблизить интеграцию в ЕС.

Лидер ПР отметил, что в случае избрания его Президентом перед ним будет стоять задача проведения реформ и выполнения тех обязательств, которые Украина брала перед ЕС (*PRESIDENT.org.ua (president.org.ua)*). – 2010. – 13.01).

***

Лидер Партии регионов В. Янукович пообещал привлечь к ответственности чиновников, которые не выполняют закон о повышении социальных стандартов. Об этом говорится в его обращении к соотечественникам, размещенном на официальном сайте партии.

«Правительство Ю. Тимошенко продолжает преступную практику невыполнения норм Закона “Об установлении прожиточного минимума и

минимальной заработной платы” и лишает 14,5 млн граждан повышенных зарплат, пенсий и социальных пособий. Власти проводят позорную политику надувательства и издевательства над миллионами простых украинцев», – говорится в обращении В. Януковича.

Лидер Партии регионов подчеркнул, что в результате таких действий правительства украинские граждане получают минимальные пенсии и зарплаты на том же уровне, который был установлен почти два года назад. При этом он отметил, что цены на продукты питания и товары первой необходимости выросли почти вдвое. «Только в ноябре, декабре прошлого года эти воры, которые находятся у власти, вытащили из кармана каждого украинского пенсионера 75–150 грн, а с 1 января 2010 г., когда минимальная пенсия составила 695 грн, пенсионеры теряют еще 150–300 грн ежемесячно», – подчеркнул он.

В. Янукович также пообещал, что в случае своей победы на выборах он намерен обеспечить немедленное проведение перерасчета пенсий, зарплат и социальных пособий с 1 ноября 2009 г., их выплату и выплату задолженности, индексированную на уровень инфляции (*МинПром – информация бизнес-класса (minprom.com.ua). – 2010. – 13.01*).

***

Кандидат у Президенти С. Тігіпка не вважає, що газотранспортна система України повинна бути виключно українською.

Про це він заявив в ефірі Шустер Live. «Росіян завжди буде цікавити ця газотранспортна система», – підкреслив політик. «Я ніколи не підтримував заяви Ю. Тимошенко, що ГТС повинна бути виключно українською. Ми можемо залишитися з металобрухтом», – заявив кандидат.

За словами С. Тігіпка, як тільки будуть реалізовані проекти газопроводів «Північний потік» і «Південний потік» – «ми втратимо половину потужності цієї системи, і вона відразу буде нецікава для України». «Це буде металобрухт», – додав він (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 13.01*).

ЕКОНОМІКА

Фонд державного майна (ФДМ) планує в 2010 р. продати пакети акцій або частки в розмірі не менше 25 % статутного капіталу низки підприємств.

Орієнтовний перелік таких підприємств опубліковано в газеті «Відомості приватизації».

Згідно з переліком, з підприємств нафтової галузі в поточному році планується продати державну частку в розмірі 50 % +1 акція Акціонерної холдингової компанії «Укрнафтопродукт», а також 36,54 % ВАТ «Луганськнафтопродукт».

Планується також продати 37,58 % ВАТ «Львівська вугільна компанія».

З великих промислових підприємств у переліку присутні ВАТ «Росава» (планується продати 74,62 %), ВАТ «Горлівський машинобудівний завод» (94,9 %), ВАТ «Макіївський коксохімічний завод» (73,368 %), ВАТ «Макіївський металургійний комбінат» (60,86 %).

На продаж у поточному році також планується виставити 100 % ВАТ «Державна холдингова компанія «Укрвуглепромтранс», 94,9 % Української державної акціонерної холдингової компанії «Укрпапірпром», 100 % (за винятком частини, що підлягає пільговому продажу) Державної акціонерної компанії «Україна туристична»

З підприємств авіаційної галузі плануються до продажу 100 % ВАТ «Авіакомпанія “Національні авіалінії України”», будівельної галузі – 50 % +1 акція ВАТ «Харьковметробуд» і 96,16 % ВАТ «Дніпромметробуд», страхової галузі – 26,31 % акцій ВАТ «Страхова компанія “Астарта”». Крім того, ФДМ має намір продати в 2010 р. державну частку виробника бактеріальних препаратів ВАТ «Біофарма» (29,46 %), виробника фотоматеріалів ВАТ «Акціонерна компанія “Свема”» (91,595 %), ВАТ «Київський центральний універмаг» (39,647 %), ЗАТ «Одеська кіностудія» (50 % +1 акція), Черкаської бісквітної фабрики ТОВ «Світ ласощів» (40 %), ЗАТ «Всеукраїнська соціологічна служба» (50,1 %) (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2010. – 13.01*).

***

Корпорація «Богдан» на потужностях Автомобільної компанії «Богдан Моторс» в 2009 р. випустила 14,393 тис. легкових автомобілів, що на 83,7 %, або в 6,1 рази менше аналогічного показника 2008 р.

За словами прес-секретаря корпорації С. Красулі, у грудні випущений 801 автомобіль – у 5,3 рази менше, ніж у грудні 2008 р.

Раніше повідомлялося, що українське автовиробництво в 2009 р. в умовах різкого скорочення ринку, відсутності підтримки вітчизняного виробника і стимулювання покупців скоротилося більш ніж на 80 % – за підсумками січня – листопада український автопром виробив 67,229 тис. автотранспортних засобів, що становить лише 16,4 % показника 2008 р., у тому числі 63,885 тис. легкових автомобілів (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2010. – 13.01*).

***

Україна может с февраля отменить пошлины на ввоз российской аммиачной селитры. По неофициальным данным, этот шаг станет ответом на продление Россией соглашения о регулировании поставок в страну некоторых видов украинских труб.

Российские производители минудобрений рассчитывают на резкое увеличение спроса на их продукцию. Отечественные же опасаются, что это может стать для них большой проблемой.

Межведомственная комиссия по международной торговле 14 января

рассмотрит вопрос об отмене на девять месяцев антидемпинговой пошлины на импорт аммиачной селитры из России. Если решение будет принято, нулевая ставка начнет действовать с 1 февраля (*Корреспондент.net (korrespondent.net)*). – 2010. – 13.01).

***

В 2010 г. Украина намерена увеличить производство металлопродукции на 3–4 % по сравнению с 2009 г., сообщили в Министерстве промышленной политики Украины.

Рост производства ожидается благодаря улучшению конъюнктуры на внешних и внутреннем рынках.

Вместе с тем в 2010 г. выпуск чугуна ожидается на уровне 26,5 млн т, стали – 30,5 млн т, проката – 28,5 млн т. Прогноз будет корректироваться ежемесячно (*Корреспондент.net (korrespondent.net)*). – 2010. – 12.01).

***

Государственным предприятиям и ведомствам с этого года следует ожидать усиления контроля за использованием бюджетных средств со стороны Контрольно-ревизионного управления.

Учреждение предложило Кабмину расширить полномочия КРУ, чтобы оно проводило не только плановые и внеплановые ревизии, но и аудит эффективности госсредств продолжительностью до четырех месяцев.

В проекте постановления Кабинета Министров предлагается проводить проверки в пять этапов и будут они длиться в четыре раза дольше, чем плановая выездная, – 120 дней.

В случае необходимости КРУ сможет продлить аудит еще на 30 дней. Для этого не понадобится решение суда, которое необходимо сейчас при увеличении сроков ревизий.

По словам заместителя главы КРУ Г. Дмитренко, за год аудиторы смогут провести плановую и внеплановую ревизии, а также аудит эффективности (*Провокация (www.provokator.com.ua)*). – 2010. – 13.01).

***

Державна служба зайнятості в 2009 р. працевлаштувала за своїми направленнями 720,7 тис. осіб. Про це повідомили в прес-службі Державної служби зайнятості.

Як зазначається в повідомленні, минулого року за направленнями служби пройшли професійне навчання 157,1 тис. безробітних. У оплачуваних громадських роботах взяли участь 240,9 тис. безробітних.

Впродовж 2009 р. у базі даних Державної служби зайнятості налічувалося 1 млн 196,1 вакансій, які надійшли від 187,9 тис. роботодавців.

Станом на 1 січня 2010 р. на обліку в центрах зайнятості перебували

542,8 тис. незайнятих громадян, зокрема, 291,3 тис. жінок, 251,5 тис. чоловіків, 214,1 тис. молодих людей, 59,6 тис. звільнених працівників, 104,6 тис. осіб не здатних конкурувати на ринку праці.

Статус безробітного мали 531,6 тис. осіб, із яких 408,6 тис. отримували допомогу з безробіття. Із загальної кількості безробітних 211,8 тис. громадян проживали в сільській місцевості, 319,8 тис. – у містах (*Весь Кіровоград (www.kirovograd.net). – 2010. – 13.01*).

***

Regal Petroleum plc (Великобританія) у січні почала видобуток природного газу зі свердловини SV-58 Свиридівського газоконденсатного родовища в Полтавській області. Про це сказано в повідомленні компанії на Лондонській фондовій біржі. «Компанія одержала стійкий і стабільний потік із 396 барелів нафтового еквівалента за добу (55,92 тис. куб. м/доба й газу 10,5 куб. м/доба конденсату), що є значним поліпшенням порівняно з попередньою оцінкою», – зазначено в повідомленні.

Нині видобуток здійснюється без використання повного потенціалу технологій компанії. Наростити приплив вуглеводнів із цієї свердловини компанія розраховує в лютому 2010 р. (*Новини Полтавщини (www.regionnews.poltava.ua). – 2010. – 14.01*).

***

Національний банк України готує рішення про посилення відповідальності банків за безпідставне підвищення курсів валют.

Про це заявив директор департаменту зовнішньоекономічних зв'язків НБУ С. Круглик.

«Якщо у банку є рефінансування і він завищує курс, то Нацбанк буде ставити питання про дострокове погашення таких кредитів», – сказав він.

За словами С. Круглика, на такий крок центральний банк має намір піти через схильність ряду фінустанов отримувати основні доходи від курсової маржі, а не від кредитування економіки.

Директор департаменту також повідомив, що в касах українських банків є понад 1 млрд дол., що відповідає рівню попередніх місяців і цілком достатньо для задоволення потреб готівкового ринку (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 13.01*).